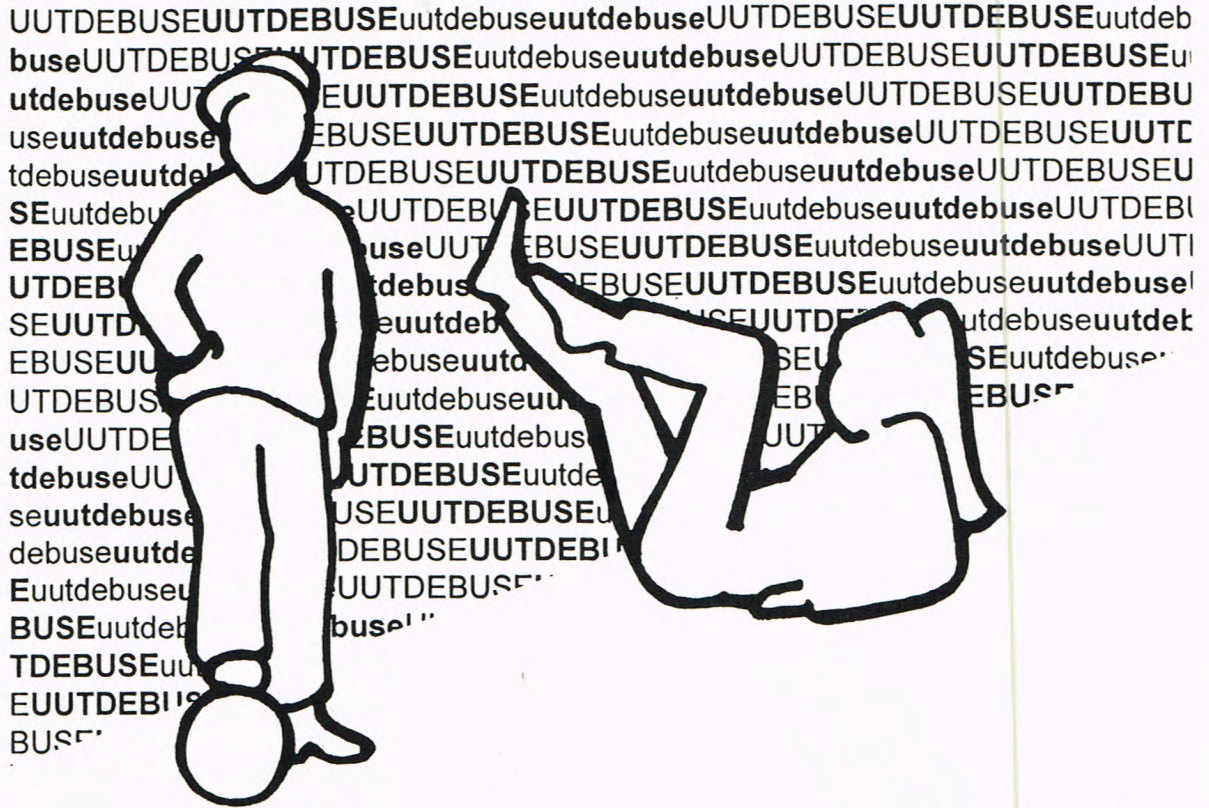

UUT DE BUSE

Zommeredisie 1997
Jaorgang 1, nr. 2
Oplaoge: 2500 stoks

BESTE JONGEN EN MAEGIES!

Dit is al weer de twiede keer dat jim *Uut de buse* kriegen. Wi'j hopen dat jim een protte plezier had hebben van et eerste nommer! Ok now hebben we weer van alles veur jim in de buse. Een verhael, de vaaste rebriekies, een peer moppies.

Alliend zit d'r dit keer gien inlegvel bi'j et kraantien. Krek as bi'j 't *Herenhoentien* komt d'r bi'j et laeste nommer veur de zommergevekaansie een 'aorighied' bi'j. Dat kan een belon wezen, een vlaggien of een zunnekleppe en gao zo mar deur. Jim moe'n mar es gauw zien wat as et now is! Et liekt een hiel nuver geval, mar aj'm goed in mekeer volen, is et een hiele mooie pette. Perbeer mar es en zet 'm mar gauw op. Hoe liekt et?

Tot slot weensken wi'j jim een hiele fijne zommergevekaansie toe mit prachtig weer en een protte wille! Tot de volgende keer!

uut et stellingwarfs woordeboek

uut et stellingwarfs woordeboek

In dit rebriekien kun jim alle keren een peer typische Stellingwarver woorden, zinnegies of uitdrukkings vieren. Ze kommen uut et *Stellingwarfs Woordeboek*. Soms bin die woorden al hiel oold en wo'n ze nog mar deur een peer meensken bruukt. Veurige keer hadden we woorties die mit een **h** beginnen. Dit keer is de **k** an de beurt:

In Buil zeggen ze van iene die altied op pad en weg te vieren is, en niks dot, dat et een **kringegienspi'jer** is. Een **kroppe** is o.e. 'een verwijding van de slokdarm bij sommige dieren'. Mar as een meenske nogal wat verbeelding het, zeggen ze in Blesdieke, Makkinge en Ni'jberkoop wel ~*Die zet de kroppe aorig op*~. De **kapper** blijft in et Stellingwarfs ok gewoon kapper. Mar kennen jim et volgende riegeltien? Wie kan et et vlogste opzeggen zonder in de warre te raeken? ~*De knappe kapper kapt knap/Mar de knecht van de knappe kapper kapt nog knapper as de knappe kapper zelf kapt*~

EEN OOLD VERTELLEGIEN OVER DE KAELE DUNEN

Et volgende verhaeltien is al hiel oold. Et is aenlik een volksverhael. Een volksverhael is een verhael dat deur de jaoren henne de hieltied deurverteld wodt. Dat kan bi'jglieks van oolden op kiend wezen. Mar meensken vertelden mekeer vroeger ok vaeke verhaelen as ze aovens bi'j mekeer kwammen. Ie hadden in die tieden ja nog gien tillevisie of radio. Meensken kwammen doe veul meer bi'j mekeer om de aovend al praotende deur te kommen. Dan gongen ze te 'aovendpraoten', zo ze dat nuumden. Vaeke kwammen d'r dan dus ok verhaelen over de taofel. Volksverhaelen, saegen, spoekverhaelen en gao mar deur. D'r bin vandaege-de-dag mar hiel weinig meensken meer die nog van zokke verhaelen kennen. Mar bi'j oons in de Stellingwarven is d'r in elk geval nog iene, en dat is Wube Lamers van de Kuunderwal. Van him kwam jaoren leden een boekien uut bi'j de Stellingwarver Schrieversronte, en iene van die verhaelen kun jim now hieronder lezen. Dat verhaeltien gaot over et ontstaon van de Kaele Dunen bi'j Appelsche. Jim bin daor misschien allegere wel es west! Op de bladziede hiernaost staot de vertaeling van de muulikste woorden uut et verhael. De tekening is van Sietske Bloemhoff.

Aj' es in de Kaele Dunen kommen, daor bi'j Appelsche, dan ziej' nog wel es wat, daor aj' in vremde lanen vaeke omme zuken moeten. De grote hoogten en de leegten en et stoefzaand en de mooie veergezichten op de bossen die d'r omme henne liggen, et is allegere biesterbaorlik mooi. En niet te vergeten de heide, die in augustus en september zo prachtig bluuit. En dan even bekommen onder zoe'n oolde sparreboom die geheimzinnig roest, krek al vertelt hi'j je wat uut oolde tieden.

Wat een mooie stee, en wat hebben de kiender daor een wille. Dan kuj' zien dat ze op zoe'n plak niet veul spelgoed neudig binnen. Daor hej' ja genoeg an et stoefzaand, en ie kun je d'r tot an de laete zoemeraovend vermaeken. En wat kuj' nao zoe'n lange dag dan heerlijk slaopen nao al dat gevrot en gebaggel in et zaand. De wiedhied en de machtige ruimte maekt van ieder daor een aander meenske. Ik heb ok nog es een verhael heurd over die stee, en dat wol ik jim now graeg vertellen.

In de tied doe d'r nog reuzen weren, woonde reus Ulbe in Diever. Daor was hi'j een machtig bouwboer. Zien breur Brommert was een kiebige mulder. Die hadde in De Haske een allemachtig grote roggemeule. Die Brommert was nogal vaeke wat brokkelig en bremstig, dat daor hadde die zien naeme an te daanken. Veural as d'r de iene keer wat te vule, en de ere keer weer wat te min wiend op 'e meule was. Dan was de man nauw te hikken.

As Ulbe de rogge döskt hadde, mos hi'j vaeke mit een grote zak vol naor zien breur te maelen. Dan nam hi'j de weg over et dreuge Appelsche. Hi'j kreeg daor een boel zaand in de leerzen. As hi'j dichte bi'j Else was, mos hi'j even bekommen. Hi'j dee zien grote leerzen uut en schudde daor dan stromen zaand uut. Zo kwammen daor deur de jaoren henne die allemachtig grote zaandbulten, en vandaege-de-dag bin ze d'r nog...

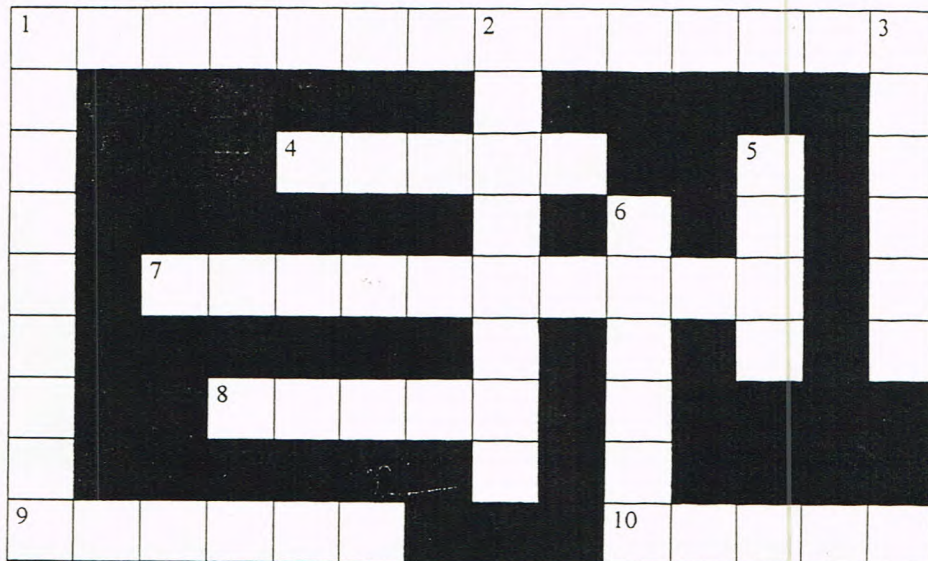
Vanzels, et is mar een vertellegien van meensken, mar meensken holen van zok soort verhaelties. Lao'we hopen, dat dit prachtige plak veur altied beweerd blijft. Gao d'r mar es henne te kieken as et mooi weer is. Misschien ziej' nog een peer ofdrokken van Ulbe zien leerzen! Ie vienen, zo 'k al zee, ok in vrem-

**VERTAELING VAN
DE MUULIKSTE
WOORDEN UUT
ET VERHAEL**

de hieltied - steeds
bi'jglieks - bijvoorbeeld
stoefzaand - stuifzand
biesterbaorlik - buitengewoon
bekommen - uitrusten
roest - ruist (van: ruisen)
stee - plekje
wille - plezier
gevrot - gegrAAF
gebaggel - geploeter
wiedhied - weidsheid
kiebig - ijverig
mulder - molenaar
roggemeule - roggemolen
brokkelig - gauw kwaad
bremstig - chagrijnig
nauw te hikken - gauw kwaad
döskt - dorst (van: dorsen)
vandaege-de-dag - nu

KRUUSWOORDRAODSEL

Om et kruuswoordraodsel op te lossen, kun jim gebruik maeken van et woordelissien dat hiernaost staot. De omschrieving is in Nederlaans, mar de woorties die as jim invullen moeten, bin in et Stellingwarfs. Mar... jim kun die allegere in et lissien vienen!

Van boven naor beneden:

1. Buitengewoon
2. Uitrusten
3. IJverig
5. Plekje
6. Molenaar

Van links naor rechts:

1. Buitengewoon
4. Dorst (van: dorsen)
7. Roggemolen
8. Plezier
9. Gegraaf
10. Ruist (van: ruisen)

uut de stellingwarver netuur

Een peer jaor leden wodde de boommatter of edelmatter weer in de Stellingwarven zien. Et besien dat in et Stellingwarfs ok wel boommatter nuumd wodt, wipte uut een oold kri'jenust op een toeke van een oolde denneboom. Van de grond of was de gele keelvlekke van et diertien dudelik te zien. Now is die gele keelvlekke niet et betrouwberste kenmark. Ie bin d'r pas zeker van as hi'j ok nog een grieze ondervacht het. As de ondervacht wit is, gaot et om de stienmatter. Sund de jaoren zestig kwam de boommatter hier haost niet meer veur. Hi'j is hiel zeldzem, en as hi'j d'r al is, lat hi'j him et liefst hielendal niet zien. Et is veur negentig percent een naachtdier en hi'j verschoelt him overdag goed. Hi'j komt alliend mar veur et locht as et echt neudig is. De boommatter brengt de dag veural deur in boomholten of in oolde nusten van eksters, zwatte kri'jen of et nust van een schofferd (=buiszerd) of havik. Et is een mooi besien mit een prachtig donkerbruun vel. An de onderkaante is hi'j geelbruun. De boommatter is zoe'n vuuftig cm laank en daor komt zien stat van dattig cm nog bi'j. Hi'j kan hatstikke goed klimmen en maekt in bomen sprongen van wel drienenhalve meter.

uut de stellingwarver netuur

t de stellingwarver netuur

1925

VROEGER
EN
NOW

1995

Op de beide foto's van dit keer zien jim de ienige meule van Oost-Stellingwarf. Die meule staot in Makkinge. Vroeger stonnen d'r in Oost-Stellingwarf veul meer meulen, mar ze bin allegere vot. Allierend de Weyert -zo hiet de meule van Makkinge- staot d'r nog. Op de foto van 1925 kuj' zien dat de meule opni'j opbouwd wodt. Jim moe'n weten dat de Weyert eerst op een eer plak ston. Op Twietel, om percies te wezen. Twietel is een strekien dat tussen Makkinge en Ni'jberkoop ligt. Toch ston in Makkinge zels eerder ok al een meule. Alderdeegst al in 1685. Dat is te zien op een hiele oolde kaorte. Allierend ston de meule doe krek an de ere kaante van de weg. Op diezelde kaorte is ok te zien dat d'r in Twietel doe ok al een meule ston. Allierend was dat wel een ere as de Weyert die dus in 1925 ofbreuken is en in et dörp Makkinge opni'j weer opbouwd is.

RAODSELTEN

In plak van een mop hebben we dit keer een raodselten:

*D'r leup een mannegien over de diek
Zien ogies gongen van kiekerdekiek
Zien haorties gongen van kroldekekrol
ie kun 't niet raoden al woj' ok dol*

Wie wet wat hier bedoeld wodt?
De oplossing staot in et volgende kraantien!

Oplossing puzeltien veurjaorsedisie:

	P				H	K						
	A				A	I						
	O			E		E						
	S		Z			P						
P	K		E			E	P					
A	E						A					
O	B		R	U	U	V	E	K	S	O	A	P
S	U							S				T
E	L					E						A
N	T					I						K
	E				G							K
					I	K	N	I	E	N		E
				E								N

*Uut de buse wodt bedocht, saemensteld en
klaormaeft deur Saskia Douma en
Sietske Bloemhoff, in opdracht van de*

Beste kiender

Jammer genoeg zit d'r een foutien in

'Uut de buse!

Bi'j de puzel staot een verkeerde omschrijving.

Onder **Van boven naor beneden** staot bi'j 1.

Buitengewoon.

Dat moet **Gauw kwaod** wezen !!! Dom, hen?